

Sygn. akt: IV U 1353/17

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 6 marca 2018r.

Sąd Okręgowy w Rzeszowie - IV Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w składzie:

Przewodniczący: SSO Agnieszka Kowal

Protokolant: protokolant sądowy Marta Szmela

po rozpoznaniu w dniu 28 lutego 2018r. w Rzeszowie

sprawy z wniosku zmarłego M. S. (1) przy udziale M. S. (2) działającej imieniem własnym oraz małoletniej M. S. (3) oraz M. S. (4)

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S.

o ustalenie podstawy wymiaru zasiłku chorobowego

na skutek odwołania M. S. (1)

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S.

z dnia 26.09.2017r., znak: (...), nr (...)

I. zmienia zaskarżoną decyzję Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S. z dnia 26.09.2017r., znak: (...), nr (...) w ten sposób, iż nakazuje organowi rentowemu ustalić podstawę wymiaru zasiłku chorobowego M. S. (1) za okres od 23.05.2017r. do 13.09.2017r. z uwzględnieniem premii kwartalnej wypłaconej za okres styczeń – marzec 2017r. w wysokości 30756,83 zł brutto,

II. zasądza od Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S. na rzecz M. S. (2) działającej imieniem własnym oraz małoletniej M. S. (3) oraz M. S. (4) kwotę 180,00 zł (słownie: sto osiemdziesiąt złotych o/100) tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.-

SSO Agnieszka Kowal

Sygn. akt: IV U 1353/17

UZASADNIENIE

wyroku z dnia 06.03.2018r.

Decyzją z dnia 26.09.2017r. znak pisma: (...) Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S. ustalił dla pracownika M. S. (1) podstawę wymiaru zasiłku chorobowego za okres 23.05.2017r. do 13.09.2017r. w wysokości 7 413,07 zł.

Według organu rentowego do wysokości podstawy nie można przyjąć kwot wypłaconej premii rocznej za 2016r. oraz premii kwartalnej wypłaconej za I kwartał 2017r. Jako podstawę prawną wskazano art. 41 ustawy z dnia 25.06.1999r. o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa.

Od powyższej decyzji odwołanie wniósł wnioskodawca M. S. (1) w dniu 07.11.2017r. , żądając zmiany rozstrzygnięcia poprzez ustalenie podstawy wymiaru zasiłku z doliczeniem premii kwartalnej wypłaconej za okres styczeń- marzec

2017r. w kwocie (...).83 zł brutto. W dniu 16.01.2018r. wnioskodawca zmarł, a w miejsce strony odwołującej się wstąpili małżonka M. S. (2) działająca imieniem własnym oraz małoletniej M. S. (3) i M. S. (4) .

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wniósł o oddalenie, podtrzymując stanowisko wyrażone w zaskarżonej decyzji.

Zawiadomiony jako zainteresowany zakład pracy (...) sp. z o.o. w D. nie wstąpił do sprawy w charakterze strony.

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

M. S. (1) zatrudniony był w spółce (...) sp. z o.o. w D. na podstawie umowy o pracę na czas nieokreślony od 01.06.2012r. na stanowisku Dyrektora Sprzedaży, za wynagrodzeniem miesięcznym w wysokości 8515,88 zł.

Zgodnie z aneksem do umowy o pracę z dnia 31.12.2014r. pracownik miał prawo do wypłaty premii rocznych i premii kwartalnych. Według § 3 aneksu premia kwartalna miała być wypłacana od 01.01.2017r. w wysokości 0,71 % obrotu kwartalnego pod warunkiem , że obrót ten wyniesie więcej niż 3 mln zł netto.

Dowód : akta osobowe M. S.

M. S. (1) przebywał na zasiłku chorobowym, a następnie pobierał świadczenie rehabilitacyjne łącznie do 29.12.2016r. Po tym okresie pracownik wrócił do pracy i wykonywał swoje obowiązki przez I kwartał roku 2017 do dnia 20.04.2017r. Od tej daty wnioskodawca aż do dnia śmierci nie odzyskał zdolności do pracy.

Za pierwszy kwartał 2017r. wnioskodawca otrzymał premię kwartalną, wynikającą z umowy o pracę w wysokości 30965,16 zł brutto. Kwota ta była oskładkowana.

Premię kwartalną wypłacono M. S. (1) ponieważ w I kwartale 2017r. świadczył pracę, gdyby nie wykonywał pracy takiej premii by nie otrzymał. Przedmiotowa premia była bowiem wypłacana pracownikowi który świadczył pracę. Premię przyznawał i zatwierdzał przełożony wnioskodawcy, prezes zarządu spółki J. Ż. (1) .

Dowód : zeznania świadka J. Ż. , dokumentacją w aktach ZUS , akta osobowe wnioskodawcy

Nie było sporne między stronami , iż za okres kolejnych kwartałów 2017r., kiedy M. S. pozostawał niezdolny do pracy, spornej premii już nie wypłacano.

Sąd ustalił powyższy stan faktyczny w oparciu o wskazane dowody.

Dowody z dokumentów zalegające w aktach sprawy, oraz aktach osobowych, jak również w dokumentacji organu rentowego Sąd uznał za wiarygodne, z uwagi na ich sporządzenie przez uprawnione osoby w przepisanej prawem formie. Nie były one też kwestionowane przez żadną ze stron postępowania.

Sąd uznał za wiarygodne również zeznania świadka J. Ż. (1). Zeznania te są spójne i logiczne, osoba która je składała miała bezpośrednie informacje na temat praktyki i zasad wypłaty spornej premii kwartalnej. Należy również zwrócić uwagę, iż zeznania świadka korespondują z kwotami odnotowanymi w dokumentacji rozliczeniowej z ZUS tj. zaświadczeniach płatnika składek ZUS Z-3. Z tej dokumentacji wynika jasno, iż wnioskodawca nie otrzymał już wypłaty premii kwartalnej za okres pobierania zasiłku, a świadek jako prezes zarządu logicznie wyjaśnił, iż wnioskodawcy nie wypłacono tego składnika ponieważ nie świadczył pracy, gdyby natomiast wykonywał pracę, to premię by otrzymał. Powyższe stanowi logiczną całość, obrazującą na jakich zasadach w rzeczywistości była płacona premia kwartalna i jaka była praktyka w zakładzie pracy w tym zakresie.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Odwołanie jest zasadne i skutkuje zmianą zaskarżonej decyzji.

Podstawową kwestią sporną w niniejszej sprawie było ustalenie czy wypłacona wnioskodawcy M. S. (1) premia kwartalna za I kwartał 2017r. powinna zostać uwzględniona w wyliczeniu wysokości podstawy wymiaru zasiłku chorobowego.

Warto przypomnieć, że zgodnie z art. 36 ust. 1 ustawy z 25.06.1999r. o świadczeniach pieniężnych w razie choroby i macierzyństwa (Dz.U. z 2017r. poz. 1368), podstawę wymiaru zasiłku chorobowego przysługującego ubezpieczonemu będącemu pracownikiem stanowi przeciętne miesięczne wynagrodzenie wypłacone za okres 12 miesięcy kalendarzowych poprzedzających miesiąc, w którym powstała niezdolność do pracy. Sposób obliczania podstawy wymiaru zasiłku chorobowego określa art. 38 ust. 1 ustawy zasiłkowej. Sprowadza się on zasadniczo do zsumowania wynagrodzeń z roku poprzedzającego miesiąc zachorowania i podzielenia owej sumy przez dwanaście miesięcy. Przepis art. 42 ustawy zasiłkowej nakazuje wliczenie do podstawy wymiaru zasiłku chorobowego także premii i nagród, ustanawiając odpowiedni tryb owego wliczenia w odniesieniu do składników wynagrodzenia przysługujących za okresy miesięczne i dłuższe (kwartalne i roczne). Także w odniesieniu do nagród i premii zastosowanie ma regulacja art. 41 ust. 1 ustawy zasiłkowej.

Przepis ten w swoim pierwotnym brzmieniu stanowił, że w podstawie wymiaru zasiłku chorobowego nie uwzględnia się składników wynagrodzenia, jeżeli postanowienia układów zbiorowych pracy lub przepisy o wynagradzaniu nie przewidują zmniejszenia ich za okres pobierania zasiłku. Przepis ten ma na celu zapobieganie podwójnemu wypłacaniu tego samego składnika wynagrodzenia za ten sam okres - raz jako wynagrodzenia za pracę sensu stricto, drugi raz jako składnika wynagrodzenia uwzględnionego w podstawie wymiaru zasiłku chorobowego. Chodzi zatem o to, że jeżeli pracownik w okresie nieświadczenia pracy z powodu niezdolności do jej wykonywania otrzyma wynagrodzenie, to wynagrodzenie to (lub jego składnik) nie może być uwzględnione w podstawie wymiaru zasiłku chorobowego, gdyż oznaczałoby to pobieranie dwóch wzajemnie wykluczających się świadczeń. Użytemu w przepisie pojęciu "zmniejszenia" składnika wynagrodzenia nadaje się nieco inny sens niż ma ono w znaczeniu potocznym, rozumiejąc przez nie utratę lub wyłączenie prawa do tegoż składnika wynagrodzenia w okresie pobierania zasiłku chorobowego (wyroki Sądu Najwyższego z dnia 19 października 2006 r., III UK 89/06, OSNP 2007 nr 23-24, poz. 358 i z dnia 22 listopada 2006 r., III UK 98/06, niepublikowany).

Na tle art. 41 ust. 1 ustawy zasiłkowej w jego pierwotnym brzmieniu w judykaturze wyrażano pogląd, zgodnie z którym, do podstawy wymiaru zasiłku chorobowego nie podlegają wliczeniu te składniki wynagrodzenia, co do których układ zbiorowy albo inne przepisy płacowe milczą (nie zawierają postanowień) w kwestii ich zmniejszenia w okresie pobierania zasiłku. Tym samym, aby określony składnik wynagrodzenia został wliczony do podstawy wymiaru zasiłku, przepisy te powinny zawierać *expressis verbis* wyrażone postanowienie, że składnik ten nie zostanie wypłacony pracownikowi (a ściślej - zostanie zmniejszony) w okresie pobierania zasiłku. Istnienie albo brak takowych postanowień, jak również ich skrótowość, niejasność czy niekonkretność rzutowały na sposób obliczania podstawy wymiaru zasiłku chorobowego, mogły spowodować wystąpienie jednej z trzech sytuacji, na jakie wskazał Trybunał Konstytucyjny w uzasadnieniu wyroku z dnia 24 czerwca 2008 r., SK 16/06 (OTK-A 2008 Nr 5, poz. 85). W pierwszej sytuacji, układ zbiorowy pracy albo regulamin wynagradzania stanowi wyraźnie, że pracownik w okresie pobierania zasiłku chorobowego zachowuje prawo do określonego składnika wynagrodzenia i składnik ten jest faktycznie wypłacany - składnik ów nie jest wówczas wliczany do podstawy wymiaru składki na ubezpieczenie chorobowe, a zarazem nie wchodzi do podstawy wymiaru zasiłku, co oznacza, że pracownik płaci niską (bo naliczaną nie od wszystkich składników wynagrodzenia) składkę i otrzymuje odpowiednio niski zasiłek, który jest jednak uzupełniany wypłacanym przez pracodawcę składnikiem wynagrodzenia. W drugiej sytuacji, układ zbiorowy pracy lub regulamin wynagradzania stanowi wyraźnie, że pracownik w okresie pobierania zasiłku chorobowego nie ma prawa do określonego składnika wynagrodzenia i składnik ten nie jest wypłacany przez pracodawcę - składnik ten wlicza się do podstawy wymiaru składki na ubezpieczenie chorobowe, a jako że jest zmniejszany w okresie pobierania zasiłku, zostaje wliczony do podstawy jego wymiaru, co sprawia, że pracownik płaci wysoką (bo obliczoną od wszystkich składników wynagrodzenia) składkę i otrzymuje odpowiednio wysoki zasiłek, którego pracodawca nie uzupełnia tymże składnikiem wynagrodzenia. Wreszcie w trzeciej sytuacji, układ zbiorowy pracy lub regulamin wynagradzania nie zawiera żadnych postanowień w przedmiocie prawa pracownika do poszczególnych składników wynagrodzenia

w okresie pobierania zasiłku chorobowego, albo zawiera postanowienia zbyt lakoniczne, czy też niejasne (czyli nie rozstrzyga wyraźnie o tym, czy pracownik zachowuje prawo do określonego składnika wynagrodzenia, który nie jest zmniejszany czy też prawa takiego nie zachowuje, a składnik jest zmniejszany) - składnik ten jest wliczany do podstawy wymiaru składki na ubezpieczenie chorobowe, a zarazem z uwagi na jego niezmnieszenie mocą przepisów płacowych, nie jest on wliczany do podstawy zasiłku chorobowego, co skutkuje tym, że pracownik płaci wysoką (bo naliczaną od wszystkich składników wynagrodzenia) składkę, ale otrzymuje niski zasiłek, którego pracodawca już nie uzupełnia przez wypłatę danego składnika wynagrodzenia. I właśnie ostatnia z opisanych sytuacji została zakwestionowana przez Trybunał Konstytucyjny, gdyż zaburza ona równowagę pomiędzy wymiarem pracowniczych składek na ubezpieczenie chorobowe a wysokością wypłacanego zasiłku oraz uzależnia w praktyce wysokość zasiłku od woli pracodawcy, wyrażonej w regulaminie wynagradzania. Sytuacja ta prowadzi też do zaniżenia podstawy wymiaru zasiłku chorobowego bez badania faktów, a jedynie na podstawie brzmienia przepisu płacowego, przez co skutkuje wypłatą zaniżonego zasiłku chorobowego, mimo odprowadzenia stosownej składki na ubezpieczenie chorobowe. W konsekwencji w powołanym wyroku Trybunał Konstytucyjny orzekł, iż art. 41 ust. 1 ustawy zasiłkowej, rozumiany w taki sposób, że w podstawie wymiaru zasiłku chorobowego nie uwzględnia się wypłaconych pracownikowi - w okresie przyjętym do jej ustalenia - składników wynagrodzenia, od których pracownik ten uiścił składkę na ubezpieczenie chorobowe, a które nie są mu wypłacane w okresie pobierania wynagrodzenia za czas niezdolności do pracy wskutek choroby albo zasiłku chorobowego, jest niezgodny z art. 67 ust. 1 w związku z art. 31 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej.

Uwzględniając powyższy wyrok Trybunału Konstytucyjnego, ustawodawca nadał nowe brzmienie art. 41 ust. 1 ustawą z dnia 28 sierpnia 2009 r. o zmianie ustawy o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa (Dz. U. Nr 179, poz. 1383). Obecnie przepis ten stanowi, że przy ustalaniu podstawy wymiaru zasiłku chorobowego nie uwzględnia się składników wynagrodzenia, do których pracownik zachowuje prawo w okresie pobierania tego zasiłku zgodnie z postanowieniami układów zbiorowych pracy lub przepisami o wynagradzaniu, jeżeli są one wypłacane za okres pobierania tego zasiłku. Wprawdzie nowa redakcja art. 41 ust. 1 ustawy zasiłkowej nadal nie uzależnia wliczenia danego składnika wynagrodzenia do podstawy wymiaru zasiłku chorobowego od tego, czy składnik ten został uwzględniony w podstawie wymiaru składki na ubezpieczenie chorobowe, jednak nastąpiła istotna zmiana treści normatywnej komentowanego przepisu. O wliczeniu poszczególnych składników wynagrodzenia do podstawy wymiaru zasiłku decyduje bowiem nie tylko regulacja zawarta w przepisach płacowych, ale także ukształtowana na tle tych przepisów praktyka, czyli to, jak pracodawca interpretuje i stosuje owe przepisy. Dla wyłączenia spornego składnika wynagrodzenia z podstawy wymiaru zasiłku nie wystarczy zatem sam zapis o jego niezmnieszeniu za okres niezdolności do pracy spowodowanej chorobą, ale istotne jest to, czy do takiego zmniejszenia rzeczywiście dochodzi.

Chociaż art. 41 ust. 1 ustawy zasiłkowej odsyła w kwestii zmniejszania składników wynagrodzenia za okres pobierania zasiłku chorobowego do układów zbiorowych pracy i innych przepisów o wynagradzaniu, to jego zakresem regulacji objęci są także pracownicy, których zasady wynagradzania nie wynikają z żadnych przepisów płacowych, bo albo takie nie zostały wprowadzone u pracodawcy wobec braku stosownego obowiązku (art. 77² § 1 k.p.), albo pracownicy ci zostali wyłączeni z obowiązujących u pracodawcy aktów prawa płacowego, jak ma to miejsce w odniesieniu do kadry zarządzającej w imieniu pracodawcy zakładem pracy (art. 77² § 5 w związku z art. 241² § 2 k.p.). Warunki wynagradzania tych osób regulują zazwyczaj akty kreujące stosunek pracy. Nie ma jednak żadnych podstaw, aby w odniesieniu do tej kategorii pracowników wyłączyć stosowanie art. 41 ust. 1 ustawy zasiłkowej. Nie można bowiem stosować odmiennych zasad ustalania podstawy wymiaru zasiłku chorobowego w zależności od tego, czy prawo pracownika do danego składnika wynagrodzenia ma swoje źródło w akcie normatywnym (układzie zbiorowym pracy, regulaminie wynagradzania) czy w umowie o pracę lub innym akcie stanowiącym podstawę nawiązania stosunku pracy. Również pracownicy nieobjęci układami zbiorowymi pracy i regulaminami wynagradzania podlegają ubezpieczeniu chorobowemu, a ich wynagrodzenie stanowi podstawę wymiaru składek na ubezpieczenie chorobowe i według niego oblicza się podstawę wymiaru zasiłku chorobowego. Zatem także w odniesieniu do tych pracowników, o uwzględnieniu w podstawie wymiaru zasiłku chorobowego danego składnika wynagrodzenia decyduje to, czy w umowie o pracę lub innym akcie kreującym stosunek pracy przewidziano zmniejszenie tego składnika za czas niezdolności

do pracy spowodowanej chorobą oraz czy w praktyce składnik ten był wypłacany w okresie pobierania świadczeń chorobowych.

Przenosząc powyższe rozważania na grunt niniejszej sprawy stwierdzić należy, iż wnioskodawca M. S. (1) zgodnie z zapisami umowy o pracę miał zagwarantowaną premię kwartalną, zależną od osiągniętego obrotu. Umowa nie przewidywała żadnych regulacji dotyczących postępowania na wypadek nie świadczenia pracy przez pracownika, badaniu więc winna podlegać praktyka stosowana w zakładzie pracy w tym zakresie. Zgodnie ze stosowanymi zasadami wypłaty tego świadczenia, za okres nieobecności pracownika wskutek niezdolności do pracy składnik ten nie był wypłacany. W rzeczywistości faktycznie, za okres objęty sporem tj. od 23.05.2017r. do 13.09.2017r. premia kwartalna nie została wypłacona. Odmiennie natomiast, w I kwartale 2017r. premia ta była wypłacona, a to w związku z tym, iż pracownik w tym okresie świadczył pracę. Z powyższego wynika, iż praktyka postępowania w sprawie wypłaty spornego świadczenia stanowiła, że pracownik nie zachowuje prawa do wypłaty tego składnika w okresie pobierania zasiłku chorobowego.

Oznacza to, że w świetle treści w/cyt. art. 41 ustawy zasiłkowej należy uwzględnić wypłaconą M. S. (1) premię kwartalną za I kwartał 2017r. do wyliczenia podstawy wymiaru zasiłku chorobowego w okresie spornym.

Mając na uwadze poczynione ustalenia i ich prawną ocenę oraz treść powołanych przepisów, Sąd w myśl art. 477¹⁴ § 2 kpc zmienił zaskarżoną decyzję, jako nie odpowiadającą prawu i rzeczywistości stanowi ustalając, iż do wyliczenia podstawy wymiaru zasiłku chorobowego w spornym okresie należy uwzględnić wypłaconą wnioskodawcy premię kwartalną, przy czym Sąd uwzględnił kwotę wskazaną w odwołaniu jako wyznaczającą zakres zaskarżenia tj. kwotę 30756,83 zł brutto.

Orzeczenie o kosztach w punkcie II sentencji wyroku, znajduje postawę w art. 98§1 k.p.c., zgodnie, z którym strona przegrywająca sprawę zobowiązana jest zwrócić przeciwnikowi na jego żądanie koszty niezbędne do celowego dochodzenia praw i celowej obrony (koszty procesu). W przedmiotowej sprawie kosztami poniesionymi przez wnioskodawcę były koszty wynagrodzenia reprezentującego go w sprawie profesjonalnego pełnomocnika, które zgodnie z §9 ust 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie (t.j.:Dz.U. z 2015r., poz 1800) zostały przyznane w wysokości 180 zł za I instancję.